

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1933. Št. 6.

Posamezna šte. 2 Din.

V premišljevanje!

Jezus pošlje Svetega Duha.

Apd. 2, 1—13.

Ko je prišel binkoštni dan, so bili vsi skupaj na istem kraju. In nastal je nagloma z neba šum, kakor prihajajočega silnega vetra, in je napolnil vso hišo, kjer so sedeli. Prikazali so se jim jeziki kakor plameni in se porazdelili ter obstali nad slehernim po eden. In napolnjeni so bili vsi s Svetim Duhom in so začeli govoriti v drugih jezikih, kakor jim je dajal Duh izgovarjati. Prebivali so pa v Jeruzalemu in so začeli govoriti v drugih jezikih, kakor jim je dajal Duh izgovarjati. Prebivali so pa v Jeruzalemu Judje izmed vsakega naroda pod nebom, bogaboječi možje, Ko je nastal ta glas, se je zbrala množica in se zavzela, ker jih je vsak slišal govoriti v svojem jeziku. Vsi so strmeli in se čudili, govoreč: „Glejte, ali niso vsi ti, ki govore, Galilejci? Kako da mi slišimo vsak svoj jezik, v katerem smo se rodili: Parti, Medi in Elamljani, in kateri smo iz Mezopotamije in Judeje in Kapadocije, Ponta in Azije, Frigije in Pamfilije, Egipta in libijskih krajev pri Cirenii, in mi iz Rima, Judje in spreobrnjenci, Krečani in Arabci — jih slišimo v naših jezikih oznanjati velika dela božja.“ Vsi so strmeli, in ne vedoč, kaj naj si mislijo, so drug drugega vpraševali: „Kaj naj bo to?“ Nekateri pa so se posmehovali in rekli: „Novega vina so se napili.“

Prof. Watzl.

Sv. Duh in družina.

„Pošlji svojega Duha in prerokeni bomo — in prenovil boš obličje zemlje,“ tako moli sv. Cerkev v binkoštnih dneh, z njo vred pa tudi verniki, ki imajo smisel za molitev sploh, posebej za molitve Cerkve. Mi vsi živo čutimo, kako nujna bi bila človeštvu velika, temeljita, vseobča prenovitev, morebiti tudi goreče prosimo sv. Duha, naj bi prenovil svet, a da bi tudi sami pričeli z resnim delom za tako prenovitev? Za to večini manjka resne volje in delavnosti. Seveda pri samem sebi treba pričeti s to prenovitvijo, iz srca navzven. Vsak količkaj poučen, zaveden katolik ve, kako se ima to zgoditi. A vsopredno s prenovitvijo notranjega človeka v Kristusu, treba tudi še drugod zastaviti vse moči za izboljšanje človeških razmer, zastaviti jih zlasti pri družini.

Družina je namreč podlaga naroda, države, človeštva, je celica vsem tem človeškim, naravnim skupnostim. Kakoršna družina, takšen narod, takšna država. Tudi izven Cerkve stoječi krogi uvidevajo to — žal predolgo pozabljeno in zaničevano resnico bolj bolj — ter si obetajo boljših časov od prenovitve družine.

A ta prenovitev je mogoča res uspešno in učinkovito samo po sv. Duhu!

Zlasti tisti, ki iz katerega koli (pametnega ali nespametnega) vzroka ne slišite pridige, prečitajte mirno in pazljivo, kar Vam tu napišem o notranji zvezi med sv. Duhom in družino. Pa tudi ravnajte se po tem, da ne bo zaželjena prenovitev človeštva samo pobožna želja, temveč da se uresniči in postane dejstvo vsaj v naših družinah. Morebiti bodo Vaši lepi zgledi potegnili za seboj tudi še druge!

Sv. Cerkev je vidno kraljestvo sv. Duha na zemlji, v malem pa je vidno kraljestvo sv. Duha — družina. — V tem malem kraljestvu družine je oče tudi eden tistih, ki so „po milosti božji“. Vso čast in oblast, moč in veljavo,

pravice in darove ima v družini oče od Boga sv. Duha, ker od njega, ki je počelo reda in urejenosti, prihaja vsa veljava, vsa moč ukazovati in urejevati vse, kar je v blagor družine. Kakor skrbi Bog za ves svet, tako je očetova stvar in naloga skrbeti za vzdrževanje družine, za red in disciplino v hiši, za bodočnost otrok. Teh važnih nalog in težkih dolžnosti pa ne more dobro izpolnjevati brez luči in moči od zgoraj, brez daru modrosti in umnosti.

Težke so tudi dolžnosti žene, matere in gospodinje. Da more biti možu zvesta pomočnica ter predvsem otrokom uspešna vzgojiteljica, ji treba mnogo ljubezni, daritvenega duha in srčnosti; po daru moči in pobožnosti ji pride usposobljenost za vse te naloge. In ker je vsaka mati več ali manj tudi mati bolečin in žalosti, prav pogosto potrebuje moči in tolažbe: daje jo nebeški Tolažnik, Sv. Duh.

Družina: to je oče, mati, otrok, ima neko podobnost s presv. Trojico; zato pa je otrok, ta vidni sad medsebojne ljubezni očeta in matere, prav lepa podoba sv. Duha, ki izhaja zajedno od Očeta in Sina. Otrok s svojo nežnostjo in ljubeznivostjo in prisrčnostjo dopolnjuje družino, jo napolnjuje s srečo, veseljem, soincem. Kako prazne so družine brez otrok, pravo za pravo, niti družine niso, saj tak zakon ni izpolnil glavnega namena, bodisi potem ali vsled nesreče ali hudobije roditeljev. Veselje in mir pa sta prvovrstna sadova sv. Duha, ki dobita uprav v otrocih nekak viden izraz.

Druga glavna naloga sta.šev je pa vzgoja otrok: velika umetnost, katere ne zmora sama človeška spretnost in znanost, še manj pa samo posvetna ali celo le mesena modrost. Koliko velikih in usodnih pogrškov napravijo vzgojitelji, zlasti starši, navadno le zato, ker ne prosijo razsvetljenja in učenosti sv. Duha. Sv. Duh — kot delivec milosti in darov — daje namreč vzgojiteljem modrosti, potrpežljivosti in vztrajne ljubezni za to težko delo, otrokom pa polaga v srce ponižnosti, pokorščine in vdanosti, brez

česar vzgoja ni mogoča ter vse delo staršev prazno in brezplodno, sama in nemala muka!

Neverjetno veliko ljubezni je treba v družini, ako naj je srečna. Ljubezen je kakor topli žarki solnca, ki vse pozlati, vse ogreje, vse oživi, vse olepša. Koder pa vlada prepri, zamrza in sovraštvu, tam je noč in zima in mrz in trdota. Sv. Duh pa je ljubezen: »Ljubezen je razlita v naših srcih po sv. Duhu«, zatrjuje sv. Pavel (Rim. 5, 5). — V družini, zlasti če je številna, ali pa če je beda, pomanjkanje in trpljenje stalen gost, treba tudi mnogo krotosti, potrpežljivosti in duha samozatajevanja. Takim družinam ni boljšega leka, kakor potrpežljiva ljubezen, ki vse prenese, vse pretrpi, vse odpušča. In spet: potrpežljivost našteva sv. pismo med sadovi sv. Duha. — Koliko lepega, čistega, tihega, neprecenljivega, nepozabnega veselja bi imeli starši z otroci, ako bi jih vzgajali s pomočjo sv. Duha: v njih nedolžnih očeh jim blišči in odseva celo nebo in odsev nekdanje svoje otroške lastne ter bodoče skupne sreče. Ako pa starši vzgajajo otroke brez sv. Duha, pač le v posvetnem in mesenem duhu: kaj je skoraj vedno njihov delež? Nehvaležnost, nepokorščina, nezvestoba itd., cela vrsta takih žalostnih ne— jim greni stare dni, često jemlje tudi luč oči radi obilnih solz ter mir srca radi težkih, bridkih očitkov vesti. Pravi pekell

Pa ko bi bila nesrečna vsaj le samo ta družina! Pomilujemo jo pač, toda nesreča družine brez sv. Duha je vir mnogo zla v narodu in državi. Kje naj so se otroci naučili pokorščine in vdanosti, spoštovanja oblasti in poštenja, ljubezni in strpnosti, če je niso vsega tega naučili in privadili doma, v družini? In če je v družini sv. Duh sploh nepoznan ali celo zaničevan, če člani te družine s hudobijami v sebi ugašujejo sv. Duha? Pa pridejo ti ljudje v življenje in soodločujejo o blaginji naroda in države, seveda spet brez sv. Duha ali celo proti njemu: pa naj bo na svetu dobro, naj gospoduje mir, naj vlada pravica, naj vse vodi poštenje? Odkod neki?

Ko se je sv. Duh ob začetku stvarjenja razprostiral nad neurejeno snovjo, se je ta snov podala njegovemu vsemogočnemu vplivu, ko je vanjo položil zakone narave, da se po njih razvija ter tvori človeku dobro in lepo bivališče. Sv. Duh želi priti tudi nad naše dni in razmere in ljudi ter jih urediti in voditi: a če se mu ošabni človek ustavlja? Kdo je kriv nereda, nesreče?

Zato ni dosti, da o binkoštih prosimo: »Pridi, sveti Duh!«, ampak mu moramo res na stežaj odpreti srca, domove, družine, iz katerih smo pa prej pognali greh in hudobijo in umazanost. Potem pa bomo tudi mi doživljali in doživeli prenovitev obličja zemlje.

Stoletnica Vincencijevih družb.

Pariški študentovski oče Baily de Surgy je leta 1832. zbiral okrog sebe akademsko mladino, ki je študirala na Sorboni. Pri teh prijateljskih sestankih, katerih duša je bil mladi Friderik Ozanam, so debatirali o sodobnih političnih, kulturnih, socialnih in gospodarskih vprašanjih in sicer v luči krščanstva. Verske in kulturne razmere so bile tedaj v Parizu dovolj žalostne. V velikem mestu je bilo mnogo raznovrstnih prevratnežev, ki so napadali vse, kar je bilo v zvezi s krščanstvom; govorili so, da krščanstvo skoro umre, metali na tla razpela ter oplenili nadškofijski dvorec. Pri nekem razgovoru v prijateljskem klubu je Ozanam povzel besedo in dejal: »Boleti mora človeka, ko gleda, kako kako katolištvo, sveto mater Cerkev, napadajo, smešijo in obrekujejo. Pa mi bomo ostali na braniku in zrlji nasprotniku v oči! In vendar, ali ne bi mogli izven te konference drugo združbo poklicati v življenje, namenjeno samo prijateljem krščanstva? In v kak namen? Da se samo in izključno postavi v službo bližnjega. Čas je, da z besedo združimo dejanja. Životvornost naše vere se mora pokazati

v delih ljubezni. Storimo, kar je storil Kristus, ko je ubogim oznanjeval evangelij. Allons aux pauvres — pojdemo med uboge!» (Glej Čas 1932-33, stran 257—269.)

Ta ideja je postala kmalu kri in meso. Poročilo pravi, da so Ozanam in njegovi tovariši nesli malo drv v stanovanje nekega reveža ter mu zakurili peč. In ravno v tem je bistvo Vincencijevih konferenc, da gredo Vincencijevi bratje osebno obiskat reveže ter jim prinašajo poleg telesne tudi duhovno pomoč. Vincencijeve družbe niso morda kaki brežčutni uradi, kjer bi se po gotovih pravilih nakazovale večje ali manjše podpore. Ozanam se je pač zavedal, da rabi marsikateri revež ne samo pomoči v obliki kruha, jedil, obleke, denarja, ampak rabi predvsem duhovne pomoči, tolažbe, prijazne besede, dobrega nasveta, verskega pouka in končno tudi pametnega svarila.

Friderik Ozanam je bil rojen dne 23. aprila 1813. v Milanu in je čut, smisel, da je treba bližnjemu, posebno siromaku, pomagati, podedoval od svojih staršev. Njegov oče Francišek je bil zdravnik, ki je ubožce zdravil brezplačno in jih učil zdravja in molitve. Njegova mati Marija pa je bila načelnica gospá čuvaric, ki so bdele ponoči pri siromakih. Že zelo zgodaj je Friderik, ki je bil peti izmed 14 otrok, spremljal mater, ko je obiskovala reveže po zapuščenih predmestjih, po podstrešnih sobah in zatohlih kleteh. Leta 1831. je prišel Ozanam na pariško Sorbono, da bi se posvetil pravnim vedam. V Parizu je od blizu spoznaval in opazoval versko in moralno propalost pariškega Babilona, opazoval strašno revščino, v kateri so bili ljudje bodisi po svoji ali tuji krivdi. Leta 1832 je v Parizu divjala silna kolera, in mladi ter idealni Friderik Ozanam se je trudil na vso moč, da je lajšal bedo in revščino. Vse te okoliščine so rodile karitativno, dobrodelno konferenco in sicer v majniških dneh leta 1833. Že naslednje leto so Ozanamove karitativne konference prevzele sv. Vincencija Pavelskega za zavetnika. Odtod tudi ime Vincencijeve konference ali Vincencijeve družbe. Prvi člani teh Vincencijevih konferenc so bili skoro izključno akademiki in to je bil tudi eden važnih vzrokov, da so se konference tako naglo širile. Dijaki, akademiki so navdušeno ponesli misel teh novih družb iz Pariza preko Francije tudi v druge države. Akademiki so se tedensko shajali k sejam, h konferencam in se posvetovali, kako bi mogli pomagati revežem. Pred vsako sejo so opravili kratko molitev, brali sv. pismo ali iz knjige »Hoja za Kristusom«. Vincencijeve konference imajo poleg dela za uboge še ta namen, da se člani v službi ubogih sami sebe posvečujejo.

Ozanam si je s tem, da je položil temelj Vincencijevim konferencam in družbam, jih širil in propagiral, napravil tako pomembno in slavno ime, da se ga bodo milijoni spominjali s hvaležnostjo. Vincencijeve konference so razširjene po vsem svetu in je po najnovejših podatkih na vsem svetu 13.000 konferenc s približno 180.000 člani.

Tudi med našim narodom je mnogo Vincencijevih konferenc, katerih delo je bilo dosedaj veliko. Našli so se ljudje, ki so šli po stopinjah Ozanamovih in z združenimi močmi skušali lajšati bedo in siromaštvo. Dal Bog, da bi med nami rastle Vincencijeve konference, ki bodo lajšale bedo, revščino, pomanjkanje in donašale duhovno in telesno tolažbo, saj je obojega tudi pri nas dovolj.

Vincencijeva družba v Kranju.

Ob tej priliki se spominjamo tudi ustanovitve Vincencijevih družb v Kranju, ki bo prihodnje leto praznovala svojo tridesetletnico. Ustanovil jo je pokojni g. dekan Anton Koblar dne 29. dec. 1904. Kot cerkvena ženska dobrodelna organizacija je dobila naziv: Društvo hčera krščanske ljubezni sv. Vincencija Pavelskega v Kranju. Družba si je stavila za nalogo podpirati in obiskovati bolne in revne v kranjski župniji. Sredstva za karitativno delo naj nudijo prispevki njenih članov in dobrotnikov ter darila v denarju in naturalijah. Člani so častni, delavni in podporni. Častne

člane imenuje odbor, delavni člani so tisti, ki plačujejo mesečno članarino in dejanski izvršujejo namen društva. Kdor pa daje samo podporo, je podporni član. Odborovih sej se udeležujejo poleg predsedstva tudi delavni člani. Ker je društvo katoliška organizacija, prične in konča vodja vsako sejo z molitvijo.

Vinc. družba v Kranju se je prva leta lepo razvijala. L. 1906. je bilo 172 članov, podpiranih revežev 33.

Že 14. dec. 1905., tako piše g. dekan Koblar v svojih beležkah o zgodovini sirotišnice, je Vinc. družba napravila prošnjo na mestno županstvo, naj bi Vincentinke iz Zagreba, ki jih je družba nameravala naseliti v Kranju, dobile potrebne prostore morebiti v mestni zasilni bolnišnici v Pungartu. Županstvo je odgovorilo, da je ubožni odsek pripravljen dovoliti sestram brezplačno stanovanje v novi ubožnici.

L. 1908. je družba dobila prvo večje darilo — volilo pok. Ivana Majdiča, to je takozvana Majdičeva ustanova.

Zanimivo je, da je že l. 1861. Viljemina Scarija zapustila cerkvi v dobrodelne namene 4000 goldinarjev.

L. 1910. je bila Vinc. družba glavna dedinja po Frančiški Dolžan.

Sprva je družba želela dobiti v nakup parcelo v Pungartu poleg sedanje ubožnice, po dolgem iskanju pa je kupila nekaj posestva ob župnijskem stavbišču pri Žolariji. Tam se je zgradila sirotišnica, obstoječa iz dveh hiš, katerih ena stoji na svetu Vinc. družbe, druga pa na župnijskem zemljišču. Z delom se je pričelo 1. maja 1909. Jeseni istega leta je bila zgradba sirotišnice dovršena in izdano dovoljenje za stanovanje usmiljenk in uporabo sirotišnice. Tedaj se je dokupilo tudi še nekaj vrta ob posestvu.

1. dec. so prišle sestre Vincentinke iz Zagreba, ki so vodile sirotišnico in obiskovale bolnike po hišah. Pozneje se je v zavodu ustanovil še otroški vrtec. Ker je pokojni g. dekan želel, da bi se v zavod sprejemali tudi dijaki, in so sestre usmiljenke izjavile, da po svojih redovnih pravilih ne morejo imeti dijakov v redovni hiši, so odpovedale pogodbo. Odpoved je gospod dekan sprejel in obenem prosil šolske sestre v Mariboru, da bi sprejele vodstvo zavoda. Tako so prišle l. 1926. v Kranj šolske sestre, ki še danes oskrbujejo zavod. Ker je g. dekan želel, da bi se kmečka dekleta bolj izobrazila v gospodinjstvu, je ustanovil še knetijsko-gospodinjstvo šolo. Zadnja leta g. dekan ni več zmožgel vsega dela in tako ni mogel sklicevati več sej Vincencijeve družbe. Skrb za reveže se je omejila le na razdelitev mesečnih podpor, kar so požrtvovalne članice vršile kar same brez sej.

V januarju 1929. je g. svetnik Matija Škrbec vnovič poživel delovanje Vinc. družbe. Dne 20. jan. se je sklical nov občni zbor, na katerem se je izvolil nov odbor. Ob tej priliki se je družbeni vodja v daljšem govoru spomnjal pok. voditelja in ustanovitelja Vinc. družbe, ki je pred vsem s svojimi žrtvami sezidal obe zavodovi hiši, razširil zavod in popravil gospodarsko poslopje, kar je stalo nad 70 tisoč Din. Za vse velike žrtve naj mu bo Bog velik plačnik! Leta 1929. so mu hvaležni župljani odkrili spominsko ploščo, ki je vzdana v sirotišnici.

Vinc. družba šteje danes 15 odbornikov, 50 delavnih članov in okrog 150 podpornih članov.

Na seji dne 8. marca 1929. je sklenilo predsedstvo Vinc. družbe, da naj nosi odslej naš dobrodelni zavod ime Marijanišče. Prvotno se je imenoval Zavod sv. Vinka, ker so ga vodile sestre Vincentinke. Ker je v zavodovi kapeli patrona Mati božja, se je zdelo predsedstvu Vinc. družbe najprimernejše ime za zavod Marijanišče, po zgledu ljubljanskega Marijanišča, ki ima podobno nalogo kot naš zavod.

Delo Vinc. družbe je urejeno takole:

1.) **Marijanišče** oskrbuje 8 šolskih sester. Upravljata ga vodja in predsednica. Vodja podaja na občnih zbore poročila o gospodarstvu v zavodu. V zavodu je nastanjena:

a) **gospodinjsa šola.** Obiskuje jo v zimskem tečaju 18—20 gojenk, v letnem 6—10. V letih 1929—32 je dovršilo gospodinjstvo šolo okoli 150 deklet.

b) **sirotišče** oskrbuje nad 30 sirot: nad polovico brezplačno, za 7 sirot plačuje celo mesto s prostovoljnimi prispevki. V dnevnem zavetišču pa je kakih 10 otrok, katerih matere so zaposlene v tovarnah. Sestre bi bile pripravljene sprejeti v dnevno zavetišče še več takih delavskih otrok, če bi se našel stalen vir dohodkov za vzdrževanje dnevnega zavetišča.

c) **otroški vrtec** šteje 50 — 60 otrok. Otroški vrtec in sirote nadzorujete dve sestri.

č) **bolniška strežnica.** Mnogokrat so družine prosile v Marijanišču za postrežbo bolnikom. Ker pa imajo vse sestre v zavodu svoje redno delo in službo, se je morala pogosto taka pomoč odreči. Da bi vzdrževala sestro bolničarko le za postrežbo bolnikom, za to zavod in Vincencijeve družba nista imela dovolj gmotnih sredstev na razpolago. Vinc. družba se je obrnila na mestno županstvo, ki ki prispeva od 1. jan. 1930. mesečno 500 Din za vzdrževanje bolniške sestre. Revežem je bolničarka brezplačno na razpolago, premožnejši pa naj darujejo nekaj za sirote!

2.) **podpiranje revnih družin.** V ta namen vodi kartoteko o razmerah podpore potrebnih družin. Informacije dajejo poverjenice posameznih okolišev, ki obiskujejo podpirance, nadalje občina in zdravniki, ki iz svoje prakse vedo, kje je treba pomoči.

Od leta 1929—1933 je naraslo število družin, ki so pomoči potrebne, od 23 na 100. Reveži dobe živila, kurivo, obleko, plačano stanarino. Denarne podpore dobe le bolniki. Revni prvoobhajanci so obdarovani z oblekcami. O božiču in o veliki noči napravi Vincenc. družba še posebno veselje z božičnico in velikonočnim obdarovanjem. Ob večjih praznikih deli tudi goveje meso.

Delokrog Vinc. konference se čezdalje bolj širi. Treba bo novih pomočnic in sodelavk. Zlasti Marijine kongregacije so poklicane za to, da bi karitativno delovale po svojih močeh, Dekliška Marijina družba je že za božič 1932 ustanovila nekaj šivalni odsek v Škofiji, kjer so dekleta šivale za revne otroke oblekce. Ženska Marijina družba pa oskrbuje mlade matere. Da bi se razširilo dobro čtivo tudi med reveži, da ne bodo segali po brezverskih knjigah, skrbje članice Vinc. družbe tudi za to, da se širijo nabožni in katoliški časopisi.

3.) **podpiranje mestnih revežev.** Družba podpira stalno z mesečno podporo 10—20 Din mestne reveže, katerih število je danes 16.

4.) **organizacija preskrbe beračev,** da bi se preprečilo pijančevanje, je Vinc. družba organizirala prodajo posebnih znamk po 25, 50 par in 1 Din. Znamke se prodajajo po trgovinah. Zanje si berač ne more kupiti opojnih pijač, ampak le živila in v Delavskem domu dobi kosilo, če nabere za 4 Din znamk. Meščani, pozivljamo vas, da podpirate to akcijo in s tem preprečite zlorabo milodarov! Dohodke črpa Vinc. družba iz članarine, ki znaša 2 Din na mesec, iz prostovoljnih darov dobrotnikov in denarnih zavodov, iz nabirk pred cerkvijo ter po mestu, končno iz pobiranja jesenskih pridelkov po deželi.

Krščanska karitas dela vse iz ljubezni do Boga, to je njen najvišji cilj. Vodi k Bogu, hoče predvsem razširjati Njegovo kraljestvo na zemlji in skrbi za dušni blagor bližnjega. Podpora siromakom je najmanj, kar daje krščanska karitas. Ona hoče dati tudi ljubezni in sočutja zapuščenim, moč vere in novo zaupanje v božjo pomoč.

Če se ljubimo med seboj, ostane Bog v nas. Bog je ljubezen, in kdor ostane v ljubezni, ostane v Bogu in Bog v njem, pravi sv. Janez, apostol ljubezni. Zato vsi, ki sodelujete in podpirate karitativno delo Vinc. družbe, delajte in darujte iz ljubezni do Boga. To je prava krščanska karitas.

Katoličani morajo na plan

Na zborovanju katoliške mladine v Birminghamu je nadškof Williams imel važen govor. Opozoril je posebno, kako je potrebno, da se delavnost katoličanov, posebno na socialnem področju, čimbolj dvigne. Prav Anglijo čakajo morda najhujši časi, ako ne stopijo katoličani z vsemi silami na dan. „Danes ne zadostuje več, da kdo svojo vero tiho izpolnjuje in misli, da je s tem naredil svojo dolžnost. Kajti danes stoji pred nami vprašanje: Ali naj ostane Anglija krščanska ali pa naj postane poganska. Če se bomo mi, ki smo v deželi v manjšini in smo obdani z mlačneži in pogani, zadovoljili s tem, da bomo šteli sveta obhajila, ki se v naših cerkvah razdelijo, potem ne bomo izpolnjevali svojega poslanstva, ki nam ga je Bog dal za naš narod. Seveda nočem prednosti svetega obhajila podcenjevati; sveto obhajilo je nekaj krasnega, nekaj potrebnega, je nekaj bistvenega. Mi smo se privadili, da to deštvo smatramo za nekaj samo ob sebi umevnega v katoliški družbi. Medtem pa se svet okoli nas potaplja vedno bolj v poganstvu, materializmu in komunizmu. In mi katoličani se zadovoljujemo s tem, da se na tihem versko udejstvujemo? Ako hočemo, da naša država ostane krščanska, potem moramo postati aktivni, potem se moramo prebuditi iz spanja. Če bomo še nadalje spali, potem nam pojde, kakor je šlo katoličanom v Mehiki in Spaniji. Pripovedujejo nam, da tam živijo množice pobožnih katoličanov, ki jih vodijo dobri duhovniki in ki redno izpolnjujejo svoje verske in cerkvene dolžnosti. Toda v istem času je šla skozi deželo revolucija. Nikakor nočem, da bi se pri nas zgodilo isto. Toda, če hočemo to preprečiti, potem moramo obuditi živo in aktivno zanimanje za socialna vprašanja. Nesmiselno je govoriti, da se bo vse dobro končalo in da se bomo že priborili skozi katastrofo. Hvala Bogu, mi vemo, da bo božja stvar zmaga in z njo križi, toda odločujoče je vprašanje: Ali bomo mi deležni te zmage? Ako hočemo to, potem moramo postati bolj delavni. Kar posebno potrebujemo na Angleškem, je organizacija katoliških mož, ki bi zajela vse moške katoličane, ne glede na njihov socialni razred, da lahko nastopi kot en mož, kadar pojde za vero.“

(Ponatis iz Pond. Slovenca, št. 21, od 22. maja 1933.)

Župnija Kranj.

Oznanila za junij.

2. **Prvi petek v mesecu**, ob 6. uri sv. maša z blagoslovom.

3. **Vigilija k binkoštnemu prazniku**, zapovedan strogi post, zdržek mesnih jedi; ob pol 7. uri branje preokb, blagoslov krstne vode in nato peta sv. maša.

4. **Binkoštna nedelja** in obenem slovesno praznovanje farnih patronov. Ob 6. uri slovesna sv. maša z enim blagoslovom, ob 10. slovesna peta sv. maša z dvema blagoslovoma. Zvečer ob 6. uri slovesne pete litanije. Pri vseh opravih dopoldne in popoldne darovanje za župno cerkev.

5. **Binkoštni ponedeljek**, nezapov. praznik, služba božja po navadi. Zvečer ob 6. uri litanije Matere božje.

Ta dan bo cerkveni shod za može in fante pri Svetem Joštu. Vabljeni so vsi može in fante.

6. V **Šmartnem** je ob pol 8. uri sv. maša za sosesko Čirčiče.

7., 9. in 10. **kvaterni dnevi**.

7. Ob 6. uri sv. maša na Hujah.

11. **Praznik sv. Trojice in I. pobinkoštna nedelja**. Ob 8. uri prvo sv. obhajilo. Ta dan pri 8. sv. maši naj bo prost ves prezbitarij za prvoobhajance. Starše in sorodnike prvoobhajancev vabimo in prosimo, da pristopijo ta dan skupno s prvoobhajanci k sv. obhajilu, ker morejo ta dan dociti popoln odpustek pod navadnimi pogoji. Krasna

navada je, da gredo starši in sorodniki ta dan k sv. obhajilu. Posebno očete bi prosili in povabili, da gredo ta dan k sv. zakramentom.

Popoldne ob četrtna na šest v roženvenski cerkvi shod dekliške Marijine družbe.

13. **Torek, god sv. Antona Padovanskega.**

15. **Praznik sv. Rešnjega Telesa**. Ob 6. sv. maša z blagoslovom brez pridige, po sv. maši vesoljna odveza za III. red. Ob 8. uri slovesna sv. maša brez pridige in po maši se razvije procesija, ki gre letos v Kokriško predmestje. Prvi blagoslov bo pri kapeli Matere božje pri župnišću, drugi blagoslov pri Stari pošti, tretji blagoslov pri hiši g. Koklna in četrti blagoslov pri hiši g. Kocbeka. Procesija se pomika po glav. trgu proti Stari pošti, od tam mimo Bekselna po cesti proti drž. mostu in nato zavije ob stavbišču nove šole in mimo pokopališča nazaj na Glavni trg. Prosimo, da razdovedneži ne stojijo ob ulicah, ko se pomika procesija. Med procesijo se moramo zavedati, da je nepotrebno in glasno govorjenje med procesijo nedostojno. Po procesiji bo v župni cerkvi še ena sv. maša. Starše prosimo, da pazijo, da njihovi otroci ta dan ne bodo brez sv. maše. Popoldne ob četrtna na 6. shod Marijine družbe za žene v roženvenski cerkvi.

V osmini sv. Rešnjega Telesa je vsak dan sveta maša z blagoslovom.

18. **Nedelja v osmini sv. Rešnjega Telesa in II. pobinkoštna nedelja**. Dopoldanska služba božja po navadi. Ob 8. uri sv. maša za umrle dobrotnike Vincencijeve družbe. Popoldne ob 4. uri pete litanije presv. Srca Jezusovega in nato na vrtu škofije (v slučaju deževnega vremena v Ljudskem domu) proslava stoletnice obstoja Vinc. družb. Pri tej proslavi bo govoril g. dr. Alfonz Levičnik.

21. **Sreda, god sv. Alojzija**, patrona mladine, ob 8. uri sv. maša za šolsko mladino.

22. Začetek tridnevne v čast presv. Srcu Jezusovemu, ob 8. uri pete litanije presv. Srca Jezusovega v kapeli.

23. **Praznik presvetega Srca Jezusovega**, ob 6. uri sv. maša z blagoslovom. Popolni odpustek pod navadnimi pogoji. Zvečer ob 8. uri pete litanije presv. Srca Jezusovega v kapeli.

24. **Sobota, rojstvo sv. Janeza Krstnika**, zvečer ob 8. uri pete litanije presv. Srca Jezusovega v kapeli.

25. **Nedelja v osmini presv. Srca Jezusovega in III. pobinkoštna nedelja**.

28. **Sreda, Vidov dan**, ob 9. uri slovesna črna peta sv. maša za vse, ki so dali življenje za vero in domovino.

29. **Cetrtek, zapovedan praznik apostolov sv. Petra in Pavla**, ob 6. uri sv. maša z enim blagoslovom, ob 10. uri peta sv. maša z dvema blagoslovoma. Po prvi sv. maši vesoljna odveza za III. red.

Razno.

Romarski shod pri Sv. Joštu.

Kdor je bil zadnja leta na binkoštni ponedeljek na Sv. Joštu, vsak se je vesel in zadovoljen vračal. Imeli smo verska zborovanja. Letos pa bo versko-romarski shod za može in fante iz kranjske dekanije. Prva sv. maša bo ob 6. s pridigo. (Sv. mašo in pridigo bo imel g. Košiček.) Druga glavna sv. maša bo na prostem pri kapelici, če bo vreme ugodno. (Sv. mašo in pridigo bo imel g. kanonik Tomaž Klinar.) Sv. maša bo ob 10. uri!

Že na binkoštno nedeljo zvečer bo več duhovnikov na razpolago za spovedovanje in enako tudi na binkoštni ponedeljek zjutraj. Priporočamo vam, da se moški res po možko odrežete in v častnem številu pristopite k svetim zakramentom.

Sv. maše bodo še ob 7., 8. in 9. uri.

Popoldan ob 2. bo kratek nagovor in pete litanije.

Naprošamo moške-pevce, da pridete okoli 9. ure na Sv. Jošt, da bi imeli skupno skušnjo za petje na prostem med deseto sv. mašo.

Možje in fantje! Za marsikoga bo pot dolga in precej visok je Sv. Jošt — pa visok je tudi naš cilj, katerega hočemo doseči in kateri se glasi kratko in jasno: Mi hočemo povsod Boga!

Pritožbe radi cerkvenih sedežev. Župni urad je dobil v zadnjem času več pritožb radi cerkvenih sedežev. Prva pritožba je, da nekateri lastniki cerkvenih sedežev dovoljujejo svojim prijateljem in znancem, da hodijo na njihovo mesto. Ker se natanko ne domenijo, kdaj lahko hodijo v klop, se dogaja, da pridejo tudi lastniki sami in tudi ti zasedejo svoje mesto. Ko pa pride še kateri, ki ima tudi plačan sedež, ni več prostora in se začne neljubo prerivanje in zamera na vse strani. Prosimo, da lastniki sami hodijo v klop, če pa že sami ne pridejo, naj se vsaj natančno domenijo, da ne bodo dva ali celo trije hodili v isto klop, do katere nimajo pravice.

Druga pritožba je, da hodijo ženske v moške klopi in sicer na moški strani od desne strani. Ker so moški že itak bolj bogaboječji in obzirni, ne gredo potem radi na sedeže in jim je mučno, da bi preganjali ženske iz klopi. Moglo bi bi se zgoditi, da bodo moški popolnoma izrinjeni iz klopi pod kor in na hodnik pred zakristijo, kar gotovo ne bo pospeševalo verskega življenja naših vrlih možakov. Lepo prosimo, upoštevajte te pritožbe in dajte tudi moškimi prostor, ki so ga plačali in jim po vsej pravici gre.

Šmarnice. Šmarnična pobožnost je bila cel mesec dobro obiskana. Zelo so ugajale letošnje šmarnice „Marijina božja pota po Evropi“, ki jih je spisal g. zlatomašnik Lavtižar, župnik v Ratečah. — Ob tej priliki se zahvaljujemo vsem darovalcem, ki so pripomogli, da se je šmarnični oltar lepo okrasil. Bog plačaj!

Izstop iz katoliške Cerkve. V Ljubljani je izstopil iz rimsko-katoliške cerkve Grum Leon, rojen v Kranju dne 20. junija 1903.

Najdeno. Pošten najditelj je prinesel v župno pisarno lično sprehajalno palico, ki se tamkaj dobi.

Župnija Šmartin pri Kranju.

Oznanila.

2. junija. **Prvi petek v mesecu.** Sv. maša pri olt. Srca J. z blagoslovom.

3. junija. Zapovedan post pred binško praznikom.

6. uri blagoslov krstne vode in sv. maša.

4. junija. **Binško praznik.** Zjutraj božja služba z blagoslovoma, ob 9. peta sv. maša z 2 blagoslovoma, popoldan ob 2. pete litanije M. b.

5. junija. Božja služba zjutraj po navadi, ob 9. z blagoslovom. Popoldan ob 2. litanije.

6. junija. Sv. maša ob pol 6., po maši gre obljubljena procesija na Breg z namenom, da izprosimo blagoslova polju in odvrnitev hude ure in toče.

11. junija. **Praznik sv. Trojice — kvaterna nedelja.** Božja služba zjutraj po navadi, ob 9. z blagoslovom. Popoldan ob 2. križev pot molitve za mrtve in litanije.

15. junija. **Praznik sv. Rešnjega Telesa.** Zjutraj ob 6. tiha, ob 9. peta sv. maša. Po maši procesija z Najsvetjšim po navadnem redu.

Skozi vso osmino sv. R. T. sv. maša z blagoslovom.

18. junija. **II. nedelja po binških.**

23. junija. **Praznik presv. Srca Jezusovega.** Tri-dnevna v čast presv. Srcu Jezusovemu se prične v četrtek, vse tri dni sv. maša z blagoslovom in potem litanije Srca Jezusovega.

24. junija. **Rojstvo sv. Janeza Krstnika.**

25. junija. **III. nedelja po binških.** Božja služba zjutraj po navadi, ob 9. z blagoslovom. Popoldan ura molitve in pete litanije Srca Jezusovega.

29. junija. **Sv. apostola Peter in Pavel.** Božja služba obakrat z blagoslovom, popoldan ob 2. pete lit. M. b.

Poročeni v mesecu maju:

1. **Drakslar Janez**, posestnik, Drulovka, in **Frančiška Triler**, posest. hči v Drulovku, poročena 30. 4.

2. **Križnar Franc**, tovarniški delavec, in **Marija Hiršfelder**, tovarniška delavka, oba iz Sr. Bitnja, poročena 14. maja.

Umrli:

2. maja: **Ivana Šilar**, zak. hči delavca, stara pol leta, iz Stražišča.

14. maja: **Ivana Pucelj**, užitkarica, stara 72 let, umrla v Šmarjetni gori 32.

17. maja. **Ivana Pokorn**, nezak. hči delavke iz Sred. Bitnja, stara 4 dni.

Pokorn Fran.

Kranjski župniki.

Trpin je tudi mnogo pisal kot generalni vikar posameznim duhovnikom in drugim osebam, kakor priča ljubljanski škofijski in kapiteljski arhiv, pisma različne vsebine poučne in koristne, zlasti je pa ohranjeno njegovo tiskano delo iz l. 1666. pod naslovom: „Constitutiones in Instructiones Synodales Curatorum“ (sinodalni ukrepi in navodila za kurate.)

V Kranju se je podpisaval zdaj kot vikar, zdaj kot mestni župnik. Bil je zlatomašnik in je naposled umrl v pok. kot imejitelj tudi beneficija sv. Marije Magdalene v ljubljanski stolnici, kot korar.

Kranjski vikar Filip Trpin piše dne 5. jun. 1641.¹ škofu Frideriku sledeče: „Vsled ukaza vicedoma, danega kranjskemu sodniku, je bilo Kranjcem pod globo 100 dukatov zapovedano, da naj vjamejo Primoža Strossa, podložnika kranjskega župnišča. Kranjci so šli tri noči zapored z meči in koli ga lovit. Ker to ni kriminalna zadeva, nimajo nobene pravice do Vaših podložnikov. Storitve korake pri vicedomu, da se to ne bode več zgodilo.“

V vojvodinem borštu so imeli kmetje pravico paše, sedaj jim je pa prepovedal in je napravil nekaj grabnov, katere so mu kmetje razdrli.

Ko je Filip Trpin zapustil Kranj, so se Kranjci, ki so bili zdaj že bolj katoliški, kakor v prejšnjem stoletju, obrnili s prošnjo na škofa Buchhaima, da naj jim da kakšnega stalnega vikarja ali „Schafferja“, ki bo vmeščen, stalno bival noč in dan pri svojih ovčicah, ki bo z besedo in dejanjem dajal lep zgled, navajal ljudi k lepim čednostim, sam pridigoval, maševal, izpovedoval, hodil z župljani po procesijah, prevideval bolnike ter o veliki noči hodil od hiše do hiše, preiskoval, če so bile vse družine s posli vred pri spovedi in sv. obhajilu, kakor zahteva krščansko katoliški red. Tako ostanejo ljudje zveste ovčice Kristusove črede v milosti božji. Tako so prosili škofa dvakrat: 20. dec. 1643. in 15. marca 1644.² sodnik in mestni svetovalci, in rekli: vse to je izvrstno izpolnjeval Filip Trpin, ki je bil brez vzroka in brez naše vednosti nam odvzet. Mi drugega nečemo, on naj pride nazaj, le njega predlagamo, kar potrdite ga in inštalirajte.

Dne 13. maja 1644. so Kranjci ponovili svojo prošnjo, češ, da je bilo župnišče zidano le za enega pravega vikarja, sedaj se pa končuje, ker nihče v njem ne prebiva. Večkrat ob nedeljah ni nič pridige, ali pa vidimo na prižnici šmartinskega kaplana. Naj pride Trpin nazaj!

¹ Škof. arhiv f. 13/22.

Trpina ni bilo, a prišel je:

d) Dr. Frančišek Maksimiljan Vaccano de San Passo, škofov generalni vikar, je imel kranjsko župnijo v najemu od škofa od aprila 1647.³ do aprila 1649. Plačeval je škofu poleg penzije še 450 renskih gl. najemnine in hrano za dva kaplana. Bil je obenem tudi vikarcommendator v Šmartinu poleg Kranja.

Luč sveta je ugledal v Šempasu na Goriškem okrog l. 1607., študiral je bogoslovje v Germaniku v Rimu, kjer je postal doktor bogoslovja in bil tudi v mašnika posvečen l. 1632. Služboval je sprva kot župnik v Ribnici, kjer je prejel tudi naddijakonsko čast za tamošnji okraj (1632. do 1644.). Zove se l. 1635 tudi župnik kočevski in dobrepoljski (1638.—44.),⁴ ko je podpisal dne 4. maja ustanovno pismo cerkve sv. Roka v Ložu. Bil je mož velike delavnosti. Plezal je v službah od časti do časti vedno višje. Leta 1641. je bil imenovan in potrjen za generalnega vikarja v Ljubljani, nazivlje se v letih (1646.—63.) pišenskim škofom. Dne 15. marca 1649.⁵ piše papež Inocenc iz Rima pišenskim vazalom cerkve, da je pred kratkim časom njih škofa Antona prestavil v Trst. Da pa njih cerkev ne bode brez pastirja, potrjuje jim njih izvoljenca Frančiška Maks. Vaccano za škofa. Nalaga jim, da tega škofa dostojno sprejmejo ter mu izkazujejo dolžno pokorščino.

L. 1648. je Vaccano kot generalni vikar škofov vizitiral škofijo. Dne 12. sept. 1651.⁶ pa piše nadvojvoda Ferdinand vicedomu o njem tako-le: „Bivši kranjski vikar Maksimiljan Vaccano, ki je prevzel v Ljubljani generalni vikarijat in je sedaj postal škof pišenski, je pri svojem odhodu iz Kranja zapustil župnišče čisto prazno, brez duhovnov, ostavil je v župnišču le svetnega najemnika, ki uboge župljane vedno tožari. Zraven mu je dal mladega duhovnika kaplana, za hrano pa ni poskrbel. Beneficiji so zarubljeni in so prišli v svetne roke. Pisal sem že ljubljanskemu škofu, kateremu je tudi mesto pisalo in ga prosilo, da naj pošlje drugega vikarja.“ Vaccano je samo maševal ob nedeljah in praznikih, kadar je bil doma.

Bil je tudi 12 let deželni poslanec in kot tak i deželni glavar 1660. Tega leta dne 15. avg. je krstil v cerkvi S. J. neko Turkinjo in njeno hčer. Mati je prejeila ime Marija Magd., hči pa Katarina, ki sta imeli plemiške botre.

Leta 1654. je Vaccano postal suffragan ljubljanskega škofa, dne 10. marca l. 1657. je bil vstoličen ljubljanskim stolnim proštom in radovljiškim mestnim župnikom, katero dostojanstvo je užival do l. 1663., ko ga je sv. stolica dne 12. marca imenovala in potrdila tržaškim škofom. Na pišensko škofijo je takrat resigniral, kakor tudi na ljubljansko proštijo i radovljiško župnijo.

Bil je za Trst jako zaslužen mož. Ob njegovem vladikovanju so Tržačani sprejeli sv. Antonu Pad. za mestnega patrona. V tržaški stolnici je napravil dve srebrni svetilnici, razširil in okrasil je škofijsko palačo ter pomnožil tudi njene dohodke. Naposled pa je zaslužnega moža mrzlila in kap položila v hladni grob. Umrl je dne 16. avg. l. 1672. Pokopan je v stolnici, kjer mu je sestra Ana Julija oskrbela čeden nagrobni spomenik.

On je pač skušal:

„Mnogo kadila, malo dimu,
Obilo pozdravov, ne kaj miru.“

37. Urban Kutinar,⁷ mestni vikar od 16. maja leta 1649. do aprila 1652., ko je resigniral. — Njegovo ime je različno zaznamovano: (Schuttinar, Kuthnar, Küffinar, Küffinar), pravo bo pa le Kutinar. Njegov brat Janez je bil kranjski meščan in najemnik mestne župnije v gospodarskem oziru še 1659. Bil je beneficiat sv. Lenarta v hospitalu, za kar je dal zavezbo ali reverz l. 1634. in ga je užival do svoje smrti dne 15. avg. l. 1660. Bil je imejitelj tudi beneficija sv. Katarine v mestni cerkvi.

Mestno starejšinstvo se je dne 7. marca 1659. pritožilo zoper njega, ker ni držal residence. Škofijstvo pa je dalo špitalsko cerkev zapreti zato, ker mestni magistrat ni hotel podati računov ordinarijatu. Kutinar je bil poprej od 16. decembra 1639. do 1647. mestni kaplan, kje je potem služboval dve leti, preden je postal mestni vikar v Kranju, ni znano.

38. Adam Skalar (Schallar) mestni vikar od sv. Jurja 1652. do 9. okt. 1658.⁸ Glaser v svoji „Zgodovini slovstva“ I. str. 172. pravi, da se o njem ne ve nič več, kakor da je bil duhovnik. Vizitacijski zapisnik l. 1652. pa pove, da je bil Kranjec, že 10 let duhovnik, posvečen na naslov samostana „Studenc“ dne 26. marca 1643. Je ljubljanske škofije. Služboval je sprva v Šmartinu pri Kranju (1643. do 1645.), od koder se preseli v mesto Kranj, kjer je opravljal službo namestnika vikarjevega (substitutus vicarii) 7 let (1645.—1652.). O sv. Juriju 1652. je postal mestni vikar ali župnik, katero službo je vršil do okt. 1658. V Kranju je imel kot župnikov namestnik 40 renškov desetine (1645. do 1647.), potem je bil mestni kaplan. Že l. 1650. je dne 4. oktobra prosil škofijstvo za preddvorsko župnijo, ki mu je odgovorilo na prošnjo: „Fiat in nomine Domini“ (Naj se zgodi v imenu Gospodovem). Bil je gospodar tudi preddvorske župnije in nje oskrbnik (1650.—52.), ko je sprejel kranjsko župnijo, katero je vladal 6 let, a Kranjcem ni bil po volji. Godrnjali so zoper njega in tožili na škofijstvo, da glede božje službe ni vse v redu. To pritožbo mestnega sodnika in svetovalcev z dne 21. maja 1650.⁹ je škofijstvo naznanilo Skalarju z opazko, da naj se opraviči, kar se je zgodilo, pa vendar je zaprosil za Preddvor, ki ga je prejel kot kranjski kaplan.

Skalar je bil tudi pisatelj, a njegov jezik je bil bolj trd, naroden, gorenjsko narečje.

V ljubljanski licealni knjižnici se nahaja rokopis — vezana knjiga, ki obsega 435 listov — in se deli v dva od delka ter ima tudi dva naslova. Prva polovica sega od l. do 190. lista ter ima naslov: „Shulla tiga premishluana sloshena skusi brata Joanesa Wolfa reformiraniga Franciscaneria is pouella tiga Visoku zhastitiga Firsta inu Gospuda, Gospuda Wilhelma skoffa v' Priksni. Istiskana v Insprukhi per Johannu Jachen 1633.“ Druga polovica sega od lista 191. do 392. in ima ta-le napis: „Exemplar od Svetiga Bonaventura zloveku naprei napostaulena kako se ima eden spet s' Bogam sdrushiti skusi pokuro ker se je od nega skusi greh odlozil. V enim sgovarianiu med zhlouekom inu Dushizo, Breoniloquium. Is letinskiga na Nemsko iz nemshkiga na slovensko perloshen 1643.¹⁰ in Decemb, skusi Adama Skallaria, Mashnika.“

Prva polovica je razdeljena na 15 poglavij, druga ima razna premišljevanja.

L. 1661. pa je prišla na svitlo njegova prisega za darčarja v slovenskem jeziku, kar kaže, da je še bil med živimi. Kdaj in kje je umrl ni znano.

² Kb. Zb. — Škof. arhiv.

³ Ljublj. kap. arhiv f. 249, 1. — Valvasor II. zv. 8. knj. str. 681. in 689.

⁴ Mitteilg. d. hist. Ver. f. Krain 1860. str. 76.

⁵ I. M. D. XIII., str. 130. in IX., str. 139.

⁶ Hospit. arhiv v Ljubljani F. 97. 33.

⁷ Škof. arhiv. F. 10, 12. — Kapit. arhiv.

⁸ Kapit. arhiv, vizit. zapis, 1652. — Škof. arhiv, zapis. št. 4, 19. Marn: Jezičnik in Jirešek: P. Safařiko: Gesch. d. südsl. Literatur I. 18. in 131.

⁹ Škof. arhiv F. 9, 13.

¹⁰ Letopis Mat. Slov. 1890, 185. dalje.

Razširjajte Kranjski zvon!